

ВИКОРИСТАННЯ КОМУНІКАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ІНТЕРНЕТУ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДНЗ

Анотація. У статті висвітлено можливість використання комунікаційного потенціалу соціальних Інтернет-мереж як засобу фахової підготовки бакалаврів спеціальності «Дошкільна освіта» у процесі вивчення навчальної дисципліни «Теорія та методика співпраці ДНЗ з родинами».

Підкреслюється, що інформаційно-комунікаційна компетентність, набуття якої передбачено освітньою програмою підготовки бакалаврів спеціальності «Дошкільна освіта», має забезпечуватися не тільки через зміст фундаментальних навчальних дисциплін, але й через форми, методи навчання дисциплін професійної та практичної підготовки. Наголошується, що вирішувати нові педагогічні завдання в контексті формування готовності майбутніх вихователів до взаємодії з родинами, реалізовувати нові форми педагогічної діяльності можливо використовуючи ресурсний потенціал мережі Інтернет.

Презентовано досвід виконання індивідуальної науково-дослідної роботи (груповий проект) студентів, змістом якої є створення групи закритого типу в соціальній мережі ВКонтакте, присвяченої організації взаємодії вихователя конкретної групи з батьками дітей. Орієнтовними компонентами такої групи можуть бути: педагогічне портфоліо вихователів; теми для обговорення; різноманітні освітні ресурси; спеціально створена інформація, що включає не тільки текст, але й графічні зображення, анімацію, звук і відео фрагменти; стіна оголошень, відкритих і анонімних опитувань з можливістю коментувати їх; фотоальбоми, відеоальбоми, аудіо-колекції тощо.

Доведено, що оперативність, швидкість, доступність соціальних мереж дозволяють використовувати Інтернет і як засіб підготовки майбутніх вихователів до взаємодії з родинами, і як засіб підвищення ефективності налагодження співпраці педагогів з батьками вихованців.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційних технологій, комунікаційний потенціал соціальних Інтернет-мереж, готовність майбутнього вихователя до взаємодії з родинами, інформаційно-комунікаційна компетентність вихователя.

The use of internet communication potential in the process of professional training of future kindergarten teachers

Annotation. The article deals with the opportunities of using Internet social networks communication potential as a means of professional training the bachelors in specialty «Preschool Education» in the process of studying the discipline «Theory and Methods of Preschool Cooperation with Families».

It is emphasized that information and communication competence ensured with the educational program for bachelors in specialty «Preschool Education» should be provided with the content of basic subjects through the forms, methods of teaching disciplines of professional and practical training. It is noted that new educational aims regarding the formation of future kindergarten teachers readiness to cooperate with families and implementing of new educational activities forms have to be reached using the resource potential of the Internet.

The experience of students' individual research work (project group) is presented. Students had to establish a closed social network group at VKontakte net and to dedicate it to the kindergarten teacher communication to parents of a particular group children.

The estimated components of the group are pedagogical portfolio of the teacher; discussion themes; a variety of educational resources; specially created information includes text, graphics, animation, sound and video fragments; wall ads; open and anonymous interviews with an opportunity to comment them; photo albums, video albums, audio collection and more.

The efficiency, speed and accessibility of social networks communication are proved to allow using the Internet as a means of future kindergarten teachers training to cooperation with families in general and with pupils' parents in particular.

Key words: Information and Communication Technology, communication potential of Internet social networks, information and communication competence of kindergarten teachers, future kindergarten teachers readiness to cooperate with families.

Постановка проблеми. Становлення України як самостійної держави, її національне відродження, обрання шляху на євроінтеграцію визначили принципово нові пріоритети розвитку освітньої галузі. Головною системною реформою, яка впроваджує європейські норми і стандарти в сфері вищої освіти України стало прийняття нового Закону «Про вищу освіту», покликаною спонукати університети постійно працювати над підвищенням якості професійної підготовки фахівців і зокрема, майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, оскільки саме вони формують основи всієї майбутньої освіти, духовної і моральної культури людини, її життєвої компетентності.

Глобальні зміни, які нерозривно пов'язані з процесом інформатизації, впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій у різні сфери суспільного життя, істотною перебудовою його практики, диктують нові завдання і пред'являють нові вимоги до всіх учасників освітнього процесу педагогічного ВНЗ, які покликані підготувати майбутнього вихователя до професійної діяльності в сучасному інформаційному світі, до організації комунікаційно-інформаційного простору, створення необхідного інформаційного середовища для формування не тільки у дітей, але й у їх батьків нової світоглядної позиції.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Можливості використання нових інформаційних технологій в освітньому процесі досліджено в роботах С. Григор'єва, О. Кузнєцова, С. Панюкової, О. Тихонова, О. Уварова та ін. Питання щодо використання Інтернет-технологій в рамках педагогічної науки здійснюється багатьма науковцями (С. Агапонов, М. Горюнова, М. Кісіль, О. Кущенко, М. Лебедева, М. Моїсєєва, М. Нежурина та ін.). Значне місце в працях сучасних педагогів належить дослідженню педагогічної взаємодії за допомогою Інтернет-комунікацій (Н. Волкова, Р. Гуревич, М. Кадемія, О. Майборода, Є. Манушин, І. Розіна, С. Русаков, А. Уваров). Однак, не дивлячись на підвищений інтерес представників педагогічної теорії і практики до можливостей всесвітньої мережі Інтернет як засобу отримання інформації, засобу спілкування і навчання, не достатньо вивченими залишаються питання використання потенціалу соціальних Інтернет-мереж, зокрема через форми організації навчальної діяльності в процесі підготовки майбутніх вихователів ДНЗ до взаємодії з родинами вихованців.

Метою статті є висвітлення можливості використання комунікаційного потенціалу соціальних Інтернет-мереж як засобу фахової підготовки бакалаврів спеціальності «Дошкільна освіта» у процесі вивчення навчальної дисципліни «Теорія та методика співпраці ДНЗ з родинами».

Виклад основного матеріалу дослідження. З упровадженням в освітні процеси нових інформаційно-комунікаційних технологій стає очевидно, що традиційна «педагогічна» модель повинна зазнавати істотні зміни. Мережа Інтернет поступово перетворюється на ресурс, який дозволяє вирішувати нові педагогічні завдання, реалізовувати нові форми педагогічної діяльності. Сучасній людині, а тим більше педагогу, вихователю, потрібно не тільки уміти шукати інформацію, але й використовувати в своїй практиці комунікаційні можливості Інтернет (мережеві комунікації), що дасть можливість отримати нову якість освітньо-виховного процесу, пов'язаного з неформальними комунікаціями на основі повного доступу до аудіо-, відео-, графічної та текстової інформації всіх учасників навчання і виховання дітей дошкільного віку.

О. Кущенко, досліджуючи теоретичні та методичні засади формування культури Інтернет-комунікації майбутніх учителів засобами інформаційно-комунікаційних технологій, визначає поняття «Інтернет-комунікація» як взаємодію людей за допомогою глобального комп'ютерного Інтернет-середовища з метою взаємообміну інформацією, роботи з інформацією, наявною в Інтернет-джерелах (пошук, аналіз, презентація, оформлення та ін.), що сприяє самовдосконаленню особистості, збагаченню її особистісної культури [3, с. 10].

До класичних форм мережевих комунікацій належать: електронна пошта, списки розсилки, чат («дружня розмова, бесіда, базікання» — он-лайн-спілкування), форум («вільна дискусія», спілкування в офф-лайн), теле- і відеоконференції («обговорення на відстані»). Перераховані форми мережевих комунікацій міцно завоювали своє місце в Інтернеті, але нині на зміну їм прийшли вже принципово нові соціальні сервіси мережевих комунікацій, які засновані на організації взаємодії «людина-людина», а не «людина-інформація».

Зазначимо, що інформаційно-комунікаційна компетентність, набуття якої передбачено освітньою програмою підготовки бакалаврів спеціальності «Дошкільна освіта», має забезпечуватися не тільки через зміст фундаментальних навчальних дисциплін, спеціально передбачених навчальним планом (наприклад, «Комп'ютерно орієнтовані технології навчання», «Сучасні інформаційні технології та медіаосвіта» та ін.), головним завданням яких є формування у майбутніх педагогів теоретичних знань і практичних навичок ефективного використання комп'ютерних та інформаційних технологій у навчальному процесі та майбутній професійній діяльності у закладах освіти різних рівнів акредитації [1], але й через форми, методи навчання дисциплін професійної та практичної підготовки.

Наведемо практичну реалізацію такої наступності на прикладі вивчення навчальної дисципліни «Теорія та методика співпраці ДНЗ з родинами» у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського. Так, до початку вивчення зазначеної дисципліни в межах годин, передбачених на консультації впродовж семестру, нами було проведено круглий стіл на тему: «Співпраця вихователя з родинами: теорія та реалії сьогодення», який відбувся у вигляді відвертої розмови, обміну думками між студентами щодо їхньої особистісної мети вивчення дисципліни, змісту, форм і методів організації навчально-пізнавальної діяльності; проаналізовано проблеми в контексті обговорюваної теми, з якими студенти вже мали змогу стикнутися під час педагогічної практики, з власного досвіду або з матеріалів ЗМІ.

Найбільш болючими для студентів виявилися наступні проблеми: відірваність теоретичного матеріалу від реальної практики (нестача теоретичних знань в роботі з сім'ями, в яких батьки на заробітках в інших країнах, а діти виховуються іншими членами родини; в яких занадто амбіційні батьки зосереджені тільки на матеріальних цінностях тощо); неефективність форм співпраці з батьками, описаних в навчально-методичній літературі (через завантаженість батьків роботою в умовах великого міста; через використання у роботі з батьками педагогічної наукової інформації, яка перевантажена не зрозумілою науковою термінологією тощо).

Під час проведення круглого столу ми організували «мозковий штурм», в якому як рівноправні партнери брали участь викладач і студенти «Як я бачу організацію процесу навчання». З результатами його проведення була відпрацьована загальна методика організації практичних і лабораторних занять, а також узагальнено завдання для індивідуальної науково-дослідної роботи (ІНДЗ). Значущими для нас стали виступи студентів, які наголошували на ресурсному потенціалі мережі Інтернет, який дозволяє вирішувати нові педагогічні завдання, реалізовувати нові форми педагогічної діяльності. Проте, в процесі співпраці вихователя з батьками такі можливості майже не використовуються.

Ураховуючи актуальність проблеми формування в майбутніх педагогів культури Інтернет-комунікації засобами інформаційно-комунікаційних технологій, нами було зроблено акцент на використанні потенціалу мережевих комунікацій, заснованих на організації взаємодії «людина-людина», до яких належать: електронна пошта, розсилки, он-лайн спілкування (чати), форуми, теле- і відео конференції, соціальні мережі, програми для переговорів (Skype, ICQ) тощо. Такий підхід був обумовлений і тим, що всі студенти, а також майже всі батьки дітей дошкільного віку, будучи активними користувачами тієї чи іншої соціальної мережі, все більше часу проводять у віртуальному світі. Не вдаючись до аналізу негативних наслідків такого становища, зазначимо, що сучасний педагог має бути готовим до використання потужного позитивного потенціалу соціальних мереж для організації ефективної взаємодії з родинами своїх вихованців. Така взаємодія може відбуватися шляхом безпосереднього особистісного спілкування вихователя з батьками; розміщення необхідної інформації на власній сторінці в соціальній мережі; створення групи (відкритого або закритого типу), яка б об'єднувала працівників освітнього закладу та членів родини вихованців.

Соціальна мережа (від англ. social networking service) — платформа, онлайн-сервіс або веб-сайт, призначені для побудови, відображення і організації соціальних взаємин. У звичайному значенні цього слова соціальна мережа є співтовариством людей, знайомих між собою і зв'язаних загальними інтересами, загальною справою або чимось іншим. У Інтернеті соціальна мережа — це сервіс, платформа для взаємодії людей в групі [2].

Найбільш популярними за останні роки стали масові соціальні мережі (Vkontakte.ru, Odnoklassniki.ru, МойМир@Mail.ru, Facebook та ін.). Кожна соціальна мережа має свої особливості і свою цільову аудиторію. Однак є й спільні особливості стосовно стилю спілкування в них, який змінився у бік скорочення та лаконічності висловлювань, що відповідає швидким темпам сучасного життя. В соціальних мережах особливий стиль мовлення, який характеризується специфічними термінами, скороченнями, «смайлами», перемежовується посиланнями, цитатами, «мотиваторами», вставками та іншими засобами передавання інформації.

Отже, ІНДЗ, запропоноване студентам, передбачало груповий проект наступного змісту:

Кожна мікрогрупа має створити групу закритого типу в ВКонтакті (найбільш поширена соціальна мережа в нашому регіоні), присвячену організації взаємодії вихователя конкретної групи з батьками дітей. Інформаційна структура та архітектура групи формується довільним чином на основі поставлених цілей, функцій, які вона покликана виконувати та ін. Бажано підібрати назву групи та її логотип. Орієнтовними компонентами можуть бути:

1. Педагогічне портфоліо вихователів (віртуальний портрет), в якому представити необхідні дані про себе, про свій досвід роботи, своє педагогічне кредо, погляди, інтереси, уподобання, цілі, фото-, відеоматеріал, корисні посилання на педагогічні джерела тощо (може бути розміщено власне портфоліо, або портфоліо вихователів, у яких ви проходили практику, або цікаві портфоліо з Інтернету).

2. Теми для обговорень, де педагоги і батьки можуть здійснювати обмін думками, вести дискусії, висувати і обговорювати пропозиції в режимі он-лайн або офф-лайн. Продумати назви тем для обговорення і наповнити ці теми корисним матеріалом. Окремі теми можуть вести конкретні спеціалісти (методист, психолог, медичний працівник, голова батьківського комітету та ін.). У темах для обговорення бажано розмістити результати виконання практичних завдань до лабораторних і практичних занять (головне, щоб вони відповідали темі обговорення). Вітається і створення віртуального діалогу між уявним вихователем (іншим працівником ДНЗ) та уявними батьками.

Корисним буде розміщення методичних матеріалів, власних напрацювань, створених у процесі вивчення різних методик дошкільної освіти.

3. Різноманітні освітні ресурси. Ці ресурси можуть бути представлені в наступних форматах: HTML-текст; посилання на конкретне джерело (статтю в журналі, книгу тощо); закачаний файл (будь-який файл, який педагог закачав для використання всіма учасниками групи); Web-посилання; Web-сторінка; зовнішня програма тощо.

4. Спеціально створена інформація, що включає не тільки текст, але й графічні зображення, анімацію, звук і відео фрагменти.

5. Контактна інформація (працівників навчальних закладів, інших освітніх установ, членів батьківського комітету, телефон довіри тощо).

6. Стіна оголошень, відкритих і анонімних опитувань з можливістю коментувати їх.

7. Фотоальбоми, відеоальбоми, аудіо-колекції тощо. Можна використати фото-, відео матеріали з власної педпрактики.

Зразки створених груп можна переглянути за посиланнями: http://vk.com/club_106329554, <http://vk.com/club105146781>, <http://vk.com/club103159599>, <http://vk.com/club106387884>, <http://vk.com/club106364823>, <http://vk.com/club107155995>.

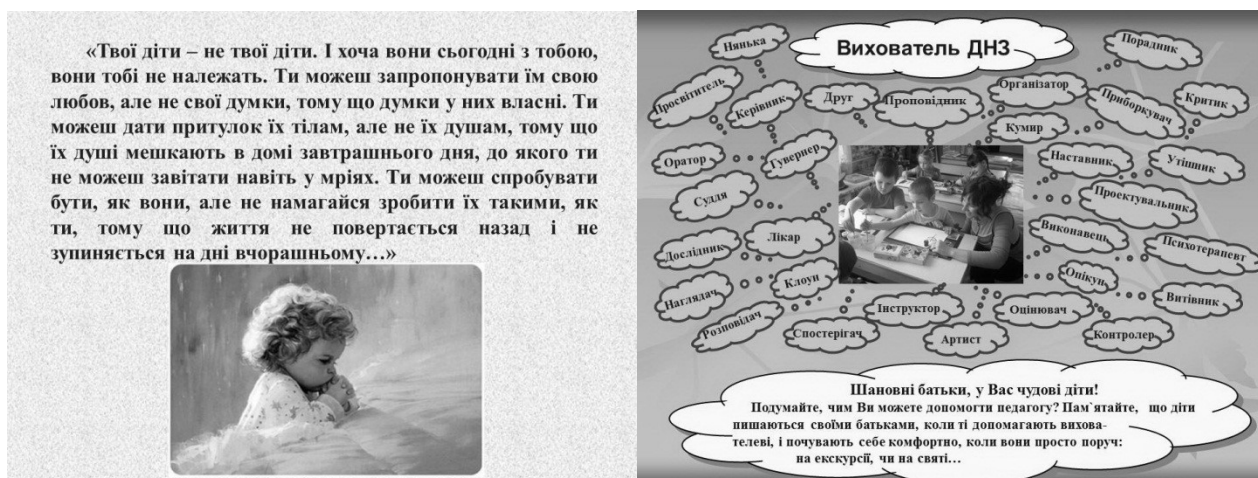

Рис. 1. Приклади ціннісно зорієнтованих мотиваторів

Його виконання сприяло підвищенню професійно-педагогічної мотивації студентів, прагненню до збагачення професійного досвіду, зростанню ціннісного ставлення до теоретико-практичної професійної підготовки, прояву пізнавальної активності, розвитку гностичних здібностей та творчого потенціалу. У групах студенти розміщували не тільки результати виконання професійно зорієнтованих завдань до лабораторних і практичних занять, але й той матеріал, який знадобиться їм у майбутній професійній діяльності. Можна було чітко прослідкувати, хто обмежується «перепостами» готового матеріалу з інших сайтів (частіше російськомовних), а хто намагається самостійно його розробити, надати естетично й емоційно забарвленого контексту.

Найбільш поширеними темами для обговорення, які створили та наповнили відповідним матеріалом студенти, були наступні: «Офіційна інформація про ДНЗ»; «Наше спільне життя...»; «Сторінка психолога»; «Діагностика – важлива річ!»; «Естетична скарбничка»; «Логопедична скарбничка»; «Повідомлення батьківського комітету»; «Розвиваємось творчими!»; «Педагогічна бібліотека»; «Корисні сайти»; «Пограємо разом з дітьми!»; «Зростаємо здоровими»; «Шпаргалка для батьків-вихователів»; «Готуємось до школи»; «Батьківські збори» та ін. Творча робота майбутніх вихователів у групах соцмережі особливо поживалася під час проходження педагогічної практики, коли вони мали змогу частину вже зібраного матеріалу апробувати в роботі з батьками. Спілкування в соціальних мережах з батьками своїх вихованців спонукало майбутніх вихователів до створення «мотиваторів» для батьків, які супроводжувалися спеціально підібраними художніми засобами. Приклади ціннісно зорієнтованих мотиваторів наведено на рис. 1.

Наприкінці семестру нами було організовано здійснення самоаналізу та аналізу змістового наповнення груп, визначено шляхи їх модернізації. Зауважимо, що студенти самі запропонували під час наступної практики створити реальні групи разом з вихователями і допомогти адмініструвати їх. Окрім того, враховуючи, що проблеми медіаосвіти сьогодні торкаються всіх вікових категорій, нами разом із студентами було створено методичний посібник для батьків дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку «Медіа-шпаргалка для батьків», який було впроваджено в практику роботи з батьками під час проходження педпрактики.

Висновки. Отже, оперативність, швидкість, доступність комунікації соціальних мереж дозволяють використовувати Інтернет і як засіб підготовки майбутніх вихователів до взаємодії з родинами, і як засіб підвищення ефективності налагодження співпраці педагогів з батьками вихованців.

Література:

1. Гордійчук Г. Використання інформаційного освітнього середовища вищого навчального закладу для підготовки педагогів / Г. Гордійчук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка. – 2009. – № 3. – С. 243-248. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPU_red_2009_3_57.
2. Елманова Н. Web-порталы: назначение, преимущество, особенности и средства [Электронный ресурс] / Н. Елманова // КомпьютерПресс – 2002. – № 6. – Режим доступа: <http://www.compress.ru/Article.aspx?id=10962>
3. Кущенко О.С. Формування культури Інтернет-комунікації майбутніх учителів засобами інформаційно-комунікаційних технологій: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / О.С.Кущенко; Класичний приватний університет. – Запоріжжя, 2008. – 23 с.